Startdocument ‘Van Opvang naar Wonen’

Regio Assen

Inhoudsopgave

1. Samenvatting 3
2. Inleiding 4
3. Context 5
   3.1 Wettelijk kader MO 5
   3.2 Doelgroep MO 6
   3.3 MO-voorzieningen regio Assen 7
4. Ontwikkelingen 8
   4.1 Landelijke ontwikkelingen 8
   4.2 Regionale ontwikkelingen 8
5. Visie, ambitie en uitgangspunten 10
   5.1 Visie 10
   5.2 Ambitie 10
   5.3 Uitgangspunten 10
6. Doorontwikkeling Maatschappelijke Opvang 11
   6.1 Opgave 11
   6.2 Opdracht formulering 12

Bijlage 1 Beschrijving voorzieningen Maatschappelijke Opvang 14
Bijlage 2: Wooninitiatieven 'Brede aanpak dak en thuisloosheid' 15
Bijlage 3: Onderzoeksrapport Breuer Intraval 16

1. Samenvatting

De afgelopen jaren is het aantal dakloze mensen sterk gestegen. Om dit aantal fors en structureel terug te dringen is het uitgangspunt van landelijk beleid dat we dakloosheid voorkomen. Hierbij is het cruciaal om te werken aan bestaanscondities van mensen. Het gaat om zaken als wonen, zinvolle daginvulling, financiën op orde, gezondheid en zorg en informele steun en relaties.
Samen met onze ketenpartners en regiogemeenten hebben we het startdocument 'Van Opvang naar Wonen' ontwikkeld. Dit document zal het vertrekpunt zijn voor het ontwikkelen van een actieplan dakloosheid in de regiogemeenten.
Ter ondersteuning van het te ontwikkelen actieplan dakloosheid regio Assen is een onderzoek uitgevoerd naar de aard, omvang en behoeften van de cliënten die gebruik maken van de maatschappelijke opvang (nachtopvang, jongerenopvang en inloopvoorziening aan de Havenkade en de kortdurende opvang aan de Maria in Campislaan). Het onderzoeksrapport is als losse bijlage bij dit startdocument gevoegd.

Ondertussen is ook verbetering nodig van de huidige opvanglocaties in Assen.
De locatie aan de Havenkade in Assen kan vanwege herontwikkeling van het Havenkwartier niet gehandhaafd worden. Daarnaast is de locatie voor de kortdurende opvang aan de Maria in Campislaan gedateerd. Ook willen we een betere scheiding tussen de jongerenopvang en die voor volwassenen.
Bij deze doorontwikkeling is het belangrijk om aandacht te hebben voor de totale regio, wat is er al op preventief gebied, om dakloosheid te voorkomen en wat is er nodig aan tijdelijke (opvang)voorzieningen in de regio of preventieafspraken?

Samenwerking met regiogemeenten en ketenpartners is essentieel om effectieve preventieafspraken te maken. Door gezamenlijke inspanningen kunnen de oorzaken van dakloosheid worden aangepakt en kunnen mensen de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben om hun leven weer op de rails te krijgen.

De doelen die we willen bereiken zijn:

1. Alle inwoners in onze regio hebben een stabiele woonplek of worden begeleid naar een zo thuis mogelijke oplossing.
2. De centrumgemeente Assen realiseert herhuisvesting voor de dag- en nachtopvang, jongerenopvang, dagbesteding kortdurende opvang en de vijf containerwoningen.
3. Uitstroom vindt zo veel mogelijk plaats naar gemeente van herkomst.
4. De centrumgemeente Assen realiseert in samenspraak met de regiogemeenten een dekkend aanbod MO-voorzieningen in de gehele regio.
5. Elke gemeente heeft beleid gericht op preventie en herstel van dak- en thuisloosheid.
6. Op basis van data kunnen sturen op het voorkomen van dakloosheid, het realiseren van voldoende opvang en het werken aan herstel.

Op basis van de doelen zien we de volgende opgaven:

1. Herhuisvesting huidige opvang vanuit het uitgangspunten; toegankelijk, duurzaam, kleinschalig en passend bij de normen van deze tijd.
2. Een dekkend aanbod realiseren waardoor er voldoende voorzieningen zijn in de regio afgestemd op de behoefte van de inwoner.
3. Afspraken maken met regiogemeenten over het versnellen van de uitstroom waarbij het uitgangspunt is dat de inwoner terugkeert naar de gemeente van herkomst.
4. Door middel van het uitvoeren van een preventiescan in de regio en het herijken van het lokale beleid wordt dak- en thuisloosheid voorkomen en wordt er gewerkt aan herstel.
5. Aansluiten/ uitvoeren landelijke monitor en dashboard dak- en thuislozen en ontwikkelen van een regionale monitor.

2. Inleiding

Het startdocument Van Opvang Naar Wonen is gericht op het verbeteren van opvangvoorzieningen voor dak- en thuislozen en het bevorderen van de overgang van beschermd wonen naar beschermd thuis. We zien een trend dat het aantal dak- en thuislozen, vooral onder mensen met psychische problemen, verslavingen en/of schulden, toeneemt en dat deze mensen een groot risico lopen om verder in problemen te raken wanneer ze op straat belanden. Het doel is te voorkomen dat deze mensen dakloos raken.
Zonder stabiele huisvesting is het moeilijk om een leven op te bouwen, relaties te onderhouden en je betrokken te voelen bij de gemeenschap. Dakloosheid leidt tot bestaansonzekerheid en dit gebrek aan stabiliteit heeft veel impact op het welzijn van mensen.

De maatschappelijke kosten van dakloosheid zijn hoog. Het is daarom veel effectiever om in te zetten op het voorkomen van dakloosheid dan om de gevolgen ervan te behandelen.
Het is de ambitie van het Rijk om dakloosheid in Nederland in de periode van 2023-2030 structureel terug te dringen. In 2030 moet dakloosheid beëindigd zijn!
In het Actieplan Dakloosheid regio Assen werken we uit wat we in 2025 en verder willen doen om deze ambitie te behalen.

Nederland heeft zich door het ondertekenen van de Lissabon Verklaring (2021) verklaard zich in te zetten om dakloosheid eind 2030 te beëindigen. Doelstellingen in deze verklaring zijn:
1. Dakloze mensen slapen niet buiten door gebrek aan toegankelijke, veilige en passende opvang;
2. Niemand verblijft langer in een nood- of tussenvoorzieningen dan strikt noodzakelijk is voor een succesvolle doorstroom naar een duurzame stabiele huisvestingsoplossing;
3. Niemand wordt ontslagen uit een instelling (gevangenis, ziekenhuis, zorginstelling) zonder een aanbod van passende stabiele huisvesting, niet zijnde de maatschappelijke opvang;
4. Huisuitzettingen worden zoveel als mogelijk voorkomen en niemand wordt uitgezet zonder hulp voor een passende duurzame huisvestingsoplossing;
5. Niemand wordt gediscrimineerd vanwege zijn dakloosheidsstatus.

In december 2022 heeft het rijk het 'Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis' (hierna: Nationaal Actieplan Dakloosheid) gepresenteerd. De maatregelen uit het Nationaal Actieplan Dakloosheid dragen bij aan de doelstellingen uit de Lissabon Verklaring. Inzet van het beleid is een verschuiving van het achteraf oplossen van dakloosheid naar het voorkomen dat mensen dakloos worden. Gemeenten worden opgeroepen om samen met partners in de wijk, waaronder ervaringsdeskundigen, te werken aan preventie van dakloosheid. Daarnaast wordt ingezet op snelle herhuisvesting van mensen die toch dakloos worden.

De huidige opvanglocaties aan de Havenkade (Havenkwartier) en Maria in Campislaan zijn verouderd en voldoen niet aan de huidige normen voor wonen. Ook zijn we niet tevreden over de locatie waar de jongerenopvang en de trajectkamers gesitueerd zijn. De Havenkade biedt niet de veiligheid die we voor ogen hebben voor jongeren. Bovendien heeft het gemeentebestuur een visie ontwikkeld voor het Havenkwartier, waarin een inclusieve woonwijk wordt gerealiseerd met ruimte voor gemeenschappelijke collectieven en wonen met zorg. Dit betekent dat de bestaande opvangvoorzieningen moeten worden vervangen.

Met dit startdocument streeft de gemeente Assen ernaar om samen met de regiogemeenten een duurzame oplossing te vinden voor dak- en thuisloosheid, waarbij de focus ligt op het bieden van passende ondersteuning, kleinschalige opvang en de mogelijkheid om weer zelfstandig te wonen in de samenleving.

3. Context

Maatschappelijke opvang (MO) is een taak van centrumgemeenten. Vanuit de middelen voor MO bekostigt centrumgemeente Assen de opvang van dak- en thuisloze mensen (dag- en nachtopvang), openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg voor alle negen gemeenten binnen de regio. In dit hoofdstuk zetten we de belangrijkste kenmerken van de maatschappelijke opvang onder elkaar.

3.1 Wettelijk kader MO

Maatschappelijke opvang[1] in de Wmo 2015 omschreven als: "*onderdak en begeleiding voor personen die de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld, en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving". In de memorie van toelichting* bij de Wmo 2015 geeft het volgende weer;

"Als **geen** sprake is van (de dreiging van) huiselijk geweld, spreken we van maatschappelijke opvang. Dit betreft de opvang van dak- en thuislozen: mensen die geen huis meer hebben en niet in staat zijn zich op eigen kracht te redden. Zij kunnen tijdelijk opgevangen worden door de gemeente en ondersteuning ontvangen om hun leven weer zo goed als mogelijk op de rails te krijgen. De daadwerkelijke opvang dient zo kort mogelijk te zijn en is slechts een deel van een keten. Het uiteindelijk doel is, te bevorderen dat cliënten weer in staat zijn op eigen kracht mee te doen in de samenleving en hen zoveel mogelijk zelfstandig te laten wonen. In het beleidsplan WMO wordt van gemeenten verwacht dat ze hun beleidsvoornemens ten aanzien van de uitstroom beschrijven. Het gaat om een ketenbenadering: preventie en vroegsignalering gaat bijvoorbeeld in samenwerking met woningcorporaties. Ook het toeleiden van verloederde en zorgmijdende mensen naar zorg en ondersteuning hoort daarbij. Soms zal uiteindelijk toch opvang nodig zijn. Daarbij kan worden gedacht aan de toegang tot algemene voorzieningen – bijvoorbeeld dagopvang of een nacht in een passantenverblijf – maar evenzeer aan op het individu gerichte maatwerkvoorzieningen, zoals een integraal (behandel)traject met bijbehorende plek om (tijdelijk) te wonen. Steeds vaker wordt geprobeerd het verblijf in een opvanginstelling te beperken en daklozen zo snel mogelijk in een woning onder te brengen met ambulante begeleiding. Daarmee wordt de keten behoorlijk ingekort. De keten eindigt met uitstroom naar een zo zelfstandig mogelijke woonvorm en nazorg."

"Ook hebben gemeenten de taak om dakloosheid te voorkomen en mensen in hun thuissituatie zo goed mogelijk te ondersteunen. Desondanks zal het onvermijdelijk zijn dat een groot aantal mensen zich genoodzaakt ziet een beroep te doen op een instelling die een vorm van opvang of beschermd wonen biedt. Gemeenten krijgen op basis van de Wmo 2015 de opdracht om hen een vorm van beschermd wonen of passende opvang te bieden, zo lang dat noodzakelijk is. De verantwoordelijkheid voor opvang wordt belegd bij alle gemeenten. Het ligt in de rede dat deze mede op grond van de in het wetsvoorstel opgenomen samenwerkingsverplichting hiervoor zullen samenwerken met de andere gemeenten die deel uitmaakten van een regio waarin een centrumgemeente de middelen ontvangt op het terrein van maatschappelijke opvang. In het kader van de samenwerking kan nog altijd bovenlokaal worden gewerkt, maar wel vanuit het principe dat alle samenwerkende gemeenten, en niet één centrumgemeente, verantwoordelijk zijn."

Onze regio voor beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang bestaat uit de gemeenten Aa en Hunze, Assen, De Wolden, Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo en Westerveld. In de regio is afgesproken dat de centrumgemeente Assen verantwoordelijk is voor de organisatie, financiering en huisvesting van de MO-voorzieningen, zoals nacht- en dagopvang en dagbesteding voor dak- en thuislozen. De centrumgemeente heeft ook een regionale taak in het organiseren en financieren van inzet van de Oggz en verslavingszorg als preventie van dak- en thuisloosheid. Centrumgemeenten ontvangen van het Rijk middelen voor de Maatschappelijke Opvang.

[1] Artikel 1.1.1. Wmo begripsbepalingen

Het oplossen van dakloosheid als mensen eenmaal dakloos zijn, brengt hogere kosten en leed met zich mee dan de inzet op preventie. Doordat preventie de kans op werk en participatie vergroot, verbetert het welzijn van mensen en neemt de kans dat zij een beroep hoeven doen op hulpverlening af. Op lokaal niveau betekent het werken aan preventie het werken aan een sterkere sociale basis. Dit betekent:

- Investeren in bestaanszekerheid
- Actief beleid ten aanzien van schulden/armoede en huisuitzettingen
- Het bieden van huisvesting bij uitstroom uit de MO door afspraken met woningcorporaties
- Afspraken over uitstroom uit intramurale instellingen van 18-/18+, detentie en de ggz-doelgroep
- Voldoende stut en steun in de wijk/buurt om sociale inclusie te realiseren maar ook om de draagkracht- en last te versterken.

In het actieplan dakloosheid regio Assen, dat in samenwerking met ketenpartners en regiogemeenten opgesteld gaat worden, zal aandacht zijn voor bovenstaande punten.

3.2 Doelgroep MO

De cliënten in de maatschappelijke opvang hebben met elkaar gemeen dat zij geen passende woonplek hebben, maar de behoefte en hulpvraag is zeer divers. Het is daarom van belang om te weten waar de behoefte voor ondersteuning ligt. Dit vraagt een aanpak op maat. Cliënten in de maatschappelijke opvang kampen vaak met meerdere, elkaar beïnvloedende problemen. Zo is er vaak sprake van een combinatie van dak- en thuisloosheid met geweldsproblematiek, schulden, opvoedingsproblemen, psychiatrische, somatische en/of verslavingsproblemen en/of werkloosheid of het ontbreken van een zinvolle dagbesteding. Dit maakt de hulpvraag niet zelden complex en veelomvattend. De cliënten hebben hierdoor ook vaak te maken met instanties en hulpverleners uit verschillende maatschappelijke sectoren, waaronder de jeugdzorg, de geestelijke gezondheidszorg, de verslavingszorg, de somatische zorg en de justitiële zorg. Verder is er vaak eveneens betrokkenheid van instanties die met het inkomen, huisvesting, maatschappelijke ondersteuning en dagbesteding te maken hebben.

Het CBS hanteert de volgende definitie van dak- en thuisloosheid; personen van 18 jaar en ouder zonder vaste verblijfplaats die:

- Buiten slapen ofwel slapen in de open lucht, zoals in overdekte openbare ruimten, portieken, fietsenstallingen, stations, winkelcentra of een auto;
- Binnen slapen in passantenverblijven van de maatschappelijke opvang en eendaagse noodopvang;
- Op niet-structurele basis slapen bij vrienden, kennissen of familie (bankslapers).

Oorzaken van dak- en thuisloosheid

De grootste oorzaken voor dak- en thuisloosheid liggen volgens de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (april 2020) bij het tekort aan woningen met begeleiding voor (ex)daklozen en thuislozen en de grote schuldenproblematiek van de doelgroep.

In haar advies “Herstel begint met een huis” onderscheidt de RVS vier routes waarlangs mensen dakloos kunnen raken:

1. Verlies van huisvesting en geen onderdak na een ingrijpende gebeurtenis zoals een relatiebreuk of verlies van een baan.
2. Geen onderdak na vertrek uit een justitiële-, GGZ- of jeugdhulpinstelling.
3. Huisuitzetting door (huur)schulden of overlast gevend gedrag.
4. Remigratie: ontbreken van een adres en woningen bij terugkeer na emigratie.

Deze doelgroepindeling en routes van dakloosheid bieden aanknopingspunten voor beleid.

3.3 MO-voorzieningen regio Assen

Maatschappelijke Opvang is een belangrijk onderdeel van de zorg voor dak- en thuislozen. Het richt zich op de eerste opvang en biedt stabilisatie en herstel. De opvang is toegankelijk en neutraal. Na de eerste opvang volgt vaak de volgende stap naar zelfstandigheid, zoals Beschermd Wonen, of andere vormen van ondersteuning, zoals ambulante begeleiding of behandeling. In de regio zijn verschillende voorzieningen beschikbaar binnen de Maatschappelijke Opvang (MO). Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste voorzieningen in de regio:

- Nachtopvang en jongerenopvang bevinden zich aan de Havenkade. Deze voorzieningen bieden dak- en thuislozen een plek om 's nachts te verblijven. Overdag is er dagbesteding beschikbaar, inclusief maaltijdvoorziening.
- In Assen en Hoogeveen zijn er inloopvoorzieningen waar dak- en thuislozen terecht kunnen voor een kopje koffie, ontmoeting en gesprek.
- VNN (Verslavingszorg Noord Nederland) biedt ondersteuning en een luisterend oor tijdens spreekuren in de inloopvoorziening aan de Havenkade.
- Jongeren die een eerste stap naar zelfstandig wonen willen zetten kunnen terecht in de trajectkamers aan de Havenkade en voor volwassenen van 23 jaar en ouder kan dit bij de kortdurende opvang aan de Maria in Campislaan. Het verblijf in deze trajectkamers duurt gemiddeld zes maanden voor jongeren en 3 tot 4 maanden voor volwassenen. Er is 24/7 toezicht en begeleiding aanwezig.
- Voor mensen die zelfredzaam genoeg zijn, bestaat de mogelijkheid om door te stromen naar huisvesting met ambulante ondersteuning thuis, zoals geregeld in het programma Weer Thuis.
- Er wordt ook ingezet op preventie van middelengebruik voor jeugd en volwassenen, evenals op deskundigheidsbevordering van professionals op dit gebied.
- Het OGGZ-meldpunt dat gecombineerd wordt met het meldpunt Wvggz is 40 uur per week telefonisch bereikbaar voor inwoners en professionals die signalen hebben van zorgwekkende situaties waarbij ondersteuning en/of zorg ontbreekt of niet geaccepteerd wordt. Er wordt triage, advies en consultatie geboden. Daarnaast wordt er bemoeizorg geleverd door SPV verpleegkundigen en OGGZ-partners voor zorgmijders met complexe problematiek op het gebied van psychiatrie, (licht) verstandelijke beperkingen en verslavingsproblematiek.

Wat betreft landelijke toegankelijkheid is het uitgangspunt dat ingezetenen van Nederland zich tot elke gemeente kunnen wenden voor een MO-voorziening. Vervolgens wordt onderzocht in welke gemeente de betrokkene de meeste kans heeft op duurzaam herstel. De centrumgemeente waar iemand zich aanmeldt, is verantwoordelijk is tot de eerste opvang (tot aan een eventuele warme overdracht naar een andere gemeente).

4. Ontwikkelingen

4.1 Landelijke ontwikkelingen

Het Rijk heeft als ambitie om de daklоosheid in Nederland aanzienlijk en structureel terug te dringen, zoals vastgelegd in de "Aanpak daklоosheid 2023-2030". Deze landelijke aanpak is gebaseerd op de leidende principes van "wonen eerst" en preventie. Het doel is dat vanaf 2030 iedereen in Nederland een prettig en betaalbaar (t)huis heeft, met indien nodig de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding.
Deze aanpak bouwt voort op twee programma's uit het vorige kabinet, namelijk het "Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren" (2019-2021) en "Een (t)huis, een toekomst, de brede aanpak van dak- en thuisloosheid" (2020-2021). Het is belangrijk dat alle centrumgemeenten een regionaal plan opstellen dat zich richt op drie sporen: preventie, vernieuwing van de opvang en wonen met begeleiding.
(Terugval)preventie is een essentieel onderdeel van de aanpak, waarbij wordt ingezet op het voorkomen dat mensen dakloos worden. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door vroegtijdige signalering en ondersteuning bij psychische problemen, verslavingen en schulden. Het vernieuwen van de opvang betekent dat de opvangvoorzieningen worden verbeterd, zodat ze beter aansluiten bij de behoeften van dak- en thuislozen en hen ondersteunen bij hun herstel en het vinden van een stabiele woonsituatie. Daarnaast is wonen met begeleiding een belangrijk aspect, waarbij mensen die uit de opvang komen de juiste begeleiding krijgen om zelfstandig te kunnen wonen, met indien nodig ondersteuning bij hun dagelijkse activiteiten, zorg en welzijn.
Het is van groot belang dat centrumgemeenten deze regionale plannen opstellen en uitvoeren om gezamenlijk de daklоosheid aan te pakken en te streven naar een situatie waarin iedereen een passende en stabiele woonsituatie heeft.

4.2 Regionale ontwikkelingen

In het Regioplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang uit 2020 worden verschillende afspraken en ontwikkelingen beschreven met betrekking tot de zorg voor dak- en thuislozen in de regio. Hier zijn enkele belangrijke punten uit het plan:

1. Vernieuwing van Maatschappelijke Opvang: De centrumgemeente (Assen) neemt de verantwoordelijkheid om de Maatschappelijke Opvang te vernieuwen. Er wordt gekeken naar de opgaven en behoeften met betrekking tot de Maatschappelijke Opvang en er wordt een bestandsanalyse uitgevoerd om de doelgroep en hulpvraag beter in kaart te brengen. ‘Wonen eerst’ is het uitgangspunt van het op te stellen actieplan, waarbij preventie en passend wonen een belangrijke pijler zijn.
2. Brede aanpak van dak- en thuisloosheid: Er zijn/worden initiatieven ontwikkeld in de regio Assen om daklоosheid te bestrijden met behulp van middelen uit het Actieprogramma 'De brede aanpak van daklоosheid (2020-2021)'. Deze initiatieven sluiten goed aan bij ‘Wonen eerst’.
   De Optimaal Leven teams in Hoogeveen, Assen en Midden-Drenthe zijn een goed voorbeeld van een integrale aanpak van de doelgroep met langdurige ernstige psychiatrische aandoeningen (EPA-doelgroep). Het is de bedoeling dat deze aanpak in heel Drenthe wordt aangeboden.
3. Programma Weer Thuis: Er zijn afspraken gemaakt en vastgelegd in een convenant tussen regiogemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties voor de uitstroom uit Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en GGZ-medisch verblijf. Het doel is om mensen die daarvoor geschikt zijn te laten doorstromen naar beschermd thuis, waarbij samenwerkingsafspraken zijn gemaakt over uitstroomroutes, werkprocessen en huisvesting.
4. Elke gemeente werkt aan preventie, de inrichting van een ondersteunende structuur, een soepele overgang naar de wijk en ondersteuning van de buurt en samenleving voor sociale inclusie worden vastgelegd. Dit is ook belangrijk voor de uitstroom van cliënten uit de Maatschappelijke Opvang en in het voorkomen van daklоosheid.

5. Visie, ambitie en uitgangspunten

5.1 Visie

Alle inwoners maken deel uit van de samenleving. Geen enkele inwoner zou dakloos moeten zijn. Het streven is naar huisvesting, een goede levensstandaard, toegang tot zorg en volwaardige participatie voor iedereen. Maatschappelijke Opvang is nodig om dakloosheid te bestrijden, mensen naar herstel te begeleiden, zelforganisatie te versterken en participatie in de samenleving mogelijk te maken. Opvang wordt verbonden met begeleiding gericht op herstel en het oplossen van problemen op alle levensgebieden, waardoor zelfredzaamheid wordt versterkt en participatie mogelijk wordt. De uitdaging is om een samenleving te creëren waarin alle inwoners kunnen deelnemen met zoveel mogelijk eigen regie, ruimte voor diversiteit en verschillende mogelijkheden en talenten.

5.2 Ambitie

Voorkomen van dakloosheid door ervoor te zorgen dat zo min mogelijk mensen op straat hoeven te slapen. Kortdurend verblijf in Maatschappelijke Opvang alleen als er geen andere optie is. Vernieuwing van opvang naar kleinschalige voorzieningen met 1-2 persoonskamers en eigen voorzieningen, passend bij de eisen van deze tijd maar rekening houdend met financiële haalbaarheid. Streven naar doorstroming van alle dak- en thuislozen naar passende zelfstandige woonplekken met maatwerkbegeleiding, waarbij wonen en zorg/ondersteuning gescheiden zijn. Centraal staat het bieden van perspectief aan (potentieel) dak- en thuislozen.

5.3 Uitgangspunten

- Ondersteuning en begeleiding zijn gericht op herstel, preventie, versterking van zelforganisatie en participatie aan het maatschappelijk leven.
- Herstelondersteuning binnen de opvang en een plan voor (ambulante) begeleiding en ondersteuning na de opvang om terugval te voorkomen.
- Maatwerkoplossingen voor complexe situaties en hoogopgelopen problemen, waarbij het cliëntperspectief richtinggevend is.
- Regie over ondersteuning en zorg ligt zoveel mogelijk bij de cliënten zelf, met ondersteuning en activering door professionals.
- Geïntegreerde ondersteuning vereist afstemming en coördinatie tussen cliënten, naasten en professionals, waarbij zelfregie en familie een belangrijke rol spelen.

Organisatie

- De centrumgemeente is eindverantwoordelijk voor de organisatie en financiering van de MO voorzieningen en de preventieve inzet van de OGGZ en Verslavingszorg voor de regio en doet dit samen en in overleg met de regiogemeenten.
- De opvang is laagdrempelig toegankelijk en bereikbaar
- Iedere gemeente is verantwoordelijk voor (terugval)preventie en het bieden van woonruimte bij de uitstroom uit de MO-voorzieningen.
- De continuïteit van zorg staat voorop binnen bestaande financiering.
- Continuïteit van zorg vraagt behalve om een dekkend aanbod ook om een blijvende samenwerking met al onze ketenpartners.
- We streven naar terugkeer naar gemeente van herkomst en spreiding in de regio met een zachte landing in de wijk/buurt.
- Iedere gemeente in de regio Assen neemt deel aan het convenant programma Weer Thuis.

6. Doorontwikkeling Maatschappelijke Opvang

Om tegemoet te komen aan de landelijke kaders en regionale ontwikkelingen, zijn er verschillende ontwikkelopdrachten opgesteld om de Maatschappelijke Opvang verder te ontwikkelen. Deze ontwikkelopdrachten hebben als doel om een voorstel te formuleren over hoe het gewenste zorglandschap eruit moet zien.
Het succes van de transformatieopgave van opvang naar wonen hangt in grote mate af van het realiseren van voldoende betaalbaar woonaanbod en de adequate begeleiding die daaraan gekoppeld is en de zachte landing in de wijk.

6.1 Opgave

"Centrumgemeente Assen voorziet in een dekkend aanbod van MO-voorzieningen, passend bij de doelgroep, de maat van de centrumgemeente en de regio, de onderschreven visie van de Commissie Toekomst en binnen de door het Rijk ontvangen financiële middelen voor de maatschappelijke opvang."

De gehele regio heeft de opdracht om: *"met elkaar een brede aanpak van dak- en thuisloosheid te realiseren en te streven naar sociale inclusie"*

Doelen
Om onze visie, ambitie en opdracht te kunnen realiseren willen we werken aan onderstaande hoofddoelen en subdoelen:

1. Alle inwoners in onze regio hebben een stabiele woonplek of worden begeleid naar een zo thuis mogelijke oplossing.
2. De centrumgemeente Assen realiseert herhuisvesting voor de dag- en nachtopvang, jongerenopvang, dagbesteding en Kortdurende Opvang en de vijf containerwoningen.
3. De centrumgemeente Assen realiseert in samenspraak met de regiogemeenten een dekkend aanbod MO-voorzieningen in de gehele regio.
4. Uitstroom vindt zo veel mogelijk plaats naar gemeente van herkomst.
5. Iedere gemeente zet zich in om dak- en thuisloosheid te voorkomen d.m.v. (terugval)preventie.
    a. Gemeenten voeren de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening uit;
    b. Gemeenten signaleren vroegtijdig bestaansonzekerheid;
    c. Gemeenten voeren actief beleid voor uitstroom uit intramurale voorzieningen voor 18-/18+, ggz en detentie. En komen de afspraken na zoals vastgelegd in het convenant Weer Thuis waarbij gemeenten prestatieafspraken maken over het huisvesten van uitstroom MO.
    d. Realiseren van een beschermd thuis voor ex dak- en thuislozen gericht op participatie, sociale inclusie en een zachte landing in de wijk/buurt.
6. Aanleveren gegevens ten behoeve van de landelijke monitoring dak- en thuislozen door het Leger des Heils. Voor het dashboard NAD wordt tweemaal per jaar een uitvraag gedaan aan de centrum- en regiogemeenten.
   Het dashboard wordt gepubliceerd op de website 'waar staat je gemeente' en wordt twee keer per jaar geactualiseerd.
7. Ontwikkelen van regionale monitor in-, door- en uitstroom daklozenopvang.

Beschermd Thuis en sociale inclusie
Het streven naar sociale inclusie houdt in dat dak- en thuislozen volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving en toegang hebben tot dezelfde kansen, rechten en voorzieningen als andere burgers. Het gaat hierbij niet alleen om het bieden van adequate huisvesting, maar ook om het creëren van een ondersteunende omgeving waarin mensen kunnen werken aan hun herstel en actief kunnen deelnemen aan de gemeenschap. Het bevorderen van sociale inclusie van mensen met een psychische kwetsbaarheid, is voornamelijk een opdracht voor de lokale uitvoeringspraktijk.

Belangrijke pijlers voor sociale inclusie zijn onder andere:

1. Huisvesting: Zorg voor passende en duurzame huisvesting voor dak- en thuislozen, waarbij rekening wordt gehouden met individuele behoeften en voorkeuren.
2. Sociale netwerken: Stimuleer het opbouwen en versterken van sociale netwerken, zowel binnen de wijk als daarbuiten. Dit kan onder andere worden bereikt door het bevorderen van sociale interactie, het betrekken van buurtbewoners en het bieden van ondersteuning bij het leggen van contacten.
3. Werk en opleiding: Faciliteer toegang tot werk en opleidingsmogelijkheden, zodat dak- en thuislozen hun vaardigheden kunnen ontwikkelen en economische zelfstandigheid kunnen bereiken.
4. Gezondheid en welzijn: Zorg voor toegankelijke gezondheidszorg en welzijnsdiensten, inclusief geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en maatschappelijke ondersteuning.
5. Participatie en zeggenschap: Betrek dak- en thuislozen actief bij besluitvormingsprocessen die hun leven en omgeving beïnvloeden. Stimuleer hun participatie in lokale initiatieven en bied mogelijkheden voor het uiten van hun stem.

Monitoring

De VNG heeft samen met het ministerie van VWS en het CBS de monitor dakloosheid ontwikkeld. De monitor helpt om een goed overzicht te krijgen van de ontwikkelingen en trends met betrekking tot dakloosheid. Door de gegevens te verzamelen en te analyseren, kunnen gemeenten en beleidsmakers beter inzicht krijgen in de omvang van het probleem, de kenmerken van dakloze personen en eventuele veranderingen in de tijd. De data voor deze monitor wordt door het Leger des Heils, als zorgaanbieder, rechtstreeks aan het CBS geleverd.

Tevens is er een landelijk dashboard ontwikkeld door de VNG, in samenwerking met gemeenten en partijen uit de landelijke coalitie dakloosheid, om de monitoring van de uitvoering van het Nationaal Actieplan Dakloosheid (NAD). De focus van het dashboard NAD is de monitoring van de realisering van de uitvoering en acties van het NAD om daarmee inzicht te krijgen in de transformatie van opvang naar preventie en Wonen Eerst. De monitor wordt gepubliceerd op de website ‘waar staat je gemeente’ en wordt twee keer per jaar geactualiseerd.

Samenwerking en integraliteit

In alle situaties streven we naar een gestructureerde en gezamenlijke aanpak, juist ook wanneer het complex wordt. Dit houdt in dat we een helder kader hebben voor het omgaan met complexe vraagstukken en dat we de verantwoordelijkheid delen over de verschillende betrokken partijen. Hiervoor is het AVE-model, aanpak voorkomen escalaties, een goed uitgangspunt. Voor onze cliënten is het helder waar zij terecht kunnen met hun hulpvraag en ontvangen vroegtijdig adequate en passende begeleiding bij hun hulpvraag. Dit vraagt van de betrokken partijen een creatieve en vernieuwde blik, out of the box kunnen denken bij het oplossen van deze complexe vraagstukken.

Kortom, het bevorderen van integraliteit, het benadrukken van samenwerking en het toewijzen van procesregie binnen de MO dragen bij aan onze visie van helderheid, samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid, zelfs in de meest complexe situaties.

6.2 Opdracht formulering

Om bovenstaande doelen te bereiken gaan we werken aan de volgende opdrachten. Dit doen we onder de noemer: Actieplan Dakloosheid regio Assen.

Opdracht 1

Realiseren van een passend en dekkend aanbod MO voor kwetsbare groepen in de regio

1. Ervaringskennis (onder andere uit het onderzoek naar behoeften van cliënten MO/BW regio Assen (Breuer &Intraval maart 2024) wordt ingezet bij ontwikkelen van het actieplan dakloosheid regio Assen.
2. Uitstroom vindt zo veel mogelijk plaats naar gemeente van herkomst.

Opdracht 2

Organisatie en huisvesting MO voorzieningen

1. In verband met wijkontwikkeling in het Havenkwartier en aan de Maria in Campislaan te Assen is het noodzakelijk om een plan van aanpak te formuleren voor de herhuisvesting. Er is een projectleider aangesteld die hier voor beide locaties mee aan de slag gaat.
2. Hoe kan de regio de MO laten toegroeien tot toekomstbestendige voorzieningen die aansluiten bij de beweging van opvang naar wonen met begeleiding en naar de sociale inclusie van de doelgroep in de wijken en dorpen?

Opdracht 3

Formuleren van advies op basis van de uitkomsten van een uit te voeren preventiescan

De preventiescan geeft gemeenten een beeld van hun huidige preventieve aanpak van dakloosheid.
De preventiescan richt zich op:

1. Beschikbare beleidsinformatie en beleidskeuzes
2. Risicofactoren voor (dreigende)dakloosheid en diverse leefgebieden
3. Routes naar dakloosheid:
    a. Geen onderdak door ingrijpende levensgebeurtenis, huisuitzetting of remigratie
    b. Geen onderdak na vertrek uit een (verblijf)instelling
4. Preventieve aanpak van dakloosheid

Opdracht 4

Versnellen van de uitstroom en aansluiten op huisvesting en woonbeleid

1. Verbindingen leggen met Ruimtelijke Ordening en Wonen/huisvesting om aan de vraag naar passende huisvesting te kunnen voldoen.
2. Er zijn vijf extra wooneenheden voor dak- en thuislozen in Assen gerealiseerd. Op basis van de uitkomsten van de preventiescan vaststellen wat er in de regio nog meer nodig is.
3. Voorzien in voldoende (flexibele) wooneenheden voor dak- en thuislozen die uitstromen uit de maatschappelijke opvang.
4. De uitstroom uit de MO zo veel mogelijk naar gemeente van herkomst.
5. Gemeenten maken onderling afspraken over de spreiding en met woningcorporaties over passend toewijzen in de wijken/dorpen in prestatieafspraken. Gemeenten maken afspraken met woningcorporaties over het geschikt maken van bestaande woningen hiervoor.
6. De doelgroep MO wordt nadrukkelijk meegenomen bij de ontwikkeling van de Woonzorgvisie. De huisvestingsproblematiek van kwetsbare groepen waaronder de doelgroep MO, maar ook jongeren en LHBTQ+, dienen hierin integraal opgenomen te worden.

Opdracht 5

Aansluiten bij het landelijke dashboard in het kader van het Nationaal Actieplan Dakloosheid en het ontwikkelen van een regionale monitor gericht op in-, door-, en uitstroom dak-, en thuislozen.

Behalve van centrumgemeente Assen wordt ook de input gevraagd van de regiogemeenten voor het dashboard.
Om de in-, door-, en uitstroom van dak- en thuislozen in de regio te monitoren, willen we een regionale monitor ontwikkelen.

Bijlage 1 Beschrijving voorzieningen Maatschappelijke Opvang

Soort	Aantal	Doelgroep en doel	Zorgaanbieder
Nachtopvang Havenkade Assen	8 bedden met uitloop naar 10	dak- en thuislozen. Bieden bed, bad en brood.	Leger des Heils
Nachtopvang Jongeren Havenkade Assen	6 bedden	dak- en thuislozen. Bieden bed, bad en brood.	Leger des Heils
Kortdurende Opvang KDO volwassenen vanaf 23 jaar. Verblijf maximum 3 maanden.	12 plekken gecombineerd met 12 plekken BW	Instroom vanuit de nachtopvang of OGGz/Verslavingszorg. Doel: voorbereiden op zelfstandigheid.	Leger des Heils
Kortdurende opvang jongeren KDO	6 trajectkamers		Leger des Heils
Inloopvoorzieningen Havenkade Assen			WerkPro
Dagbesteding Havenkade Assen			WerkPro
Inloopvoorziening Hoogeveen			Leger des Heils
Begeleiding MO met Wmo indicatie		Intensieve begeleiding voor dak- en thuislozen waarbij wordt onderzocht wat iemand nodig heeft en trajectbegeleiding	Gecontracteerde aanbieders WMO (Leger des Heils)
Verslavingszorg: Voorkomen en bemoeien (preventie en bemoeizorg)		Voorkomen verslaving en voorkomen dak- en thuisloosheid jeugdigen en volwassenen d.m.v. informatie en advies, outreachend werken en bemoeizorg.	VNN
OGGz Meldpunt en bemoeizorg			GGD en ketenpartners
Clientondersteuning aan ex verslaafden en zelfhulpgroepen			VNN
Winterregeling met beveiliging en een wakende wacht		Winterkouderegeling en opvang voor dak- en thuislozen	GGD en Mo partners
Brievenbusadres/postadres		Verstrekken van een adres zodat dak- en thuislozen een uitkering, verzekering kunnen aanvragen.	Gemeente i.s.m. Havenkade
Verstrekken daklozenuitkering		verstrekken daklozenuitkering voor bed, bad, brood.	Gemeenten i.s.m. Havenkade
Extra wooneenheden dak- en thuislozen De Wouden Assen	6	Uitstroom uit de nachtopvang voor volwassenen. Tussenvorm tot zelfstandig wonen.	Leger des Heils
Extra wooneenheden dak- en thuislozen Resedastraat Assen	11 studio's	jongeren 18-23 jaar. Tussenvorm met begeleiding naar zelfstandig wonen.	Cosis em Leger des Heils
Extra wooneenheden dak- en thuislozen Noordermaat Assen	18 en 1 ontmoetingsruimte	uitstroom nachtopvang voor daklozen met lichte problematiek. tussenvorm met begeleiding naar zelfstandigheid.	Leger des Heils en Cosis
Extra wooneenheden GGZ terrein	12 kleine woningen	uitstroom uit de klinische GGZ. Tussenvorm met begeleiding voor max 1,5 jaar totaan zelfstandig wonen	GGZ Drenthe
Containerwoningen Havenkwartier Assen	5 containerwoningen	zorgwekkende zorgmijders die niet in een woonwijk of reguliere opvang kunnen wonen. Gericht op herstel en stabilisatie.	Leger des Heils en WerkPro vanuit de Havenkade.

Bijlage 2: Wooninitiatieven ‘Brede aanpak dak en thuisloosheid’

In Assen zijn/worden op 5 locaties woon/zorgconcepten gerealiseerd om de uitstroom te bevorderen.

Locatie en aantal	***doelgroep***	***vorm***	***begeleiding***
Resedastraat 11 studio’s en 1 kantoor	Jongeren 18-23 jaar	Tussenvorm, max 1,5 jaar	Cosis en Leger des Heils
De Wouden 6 wooneenheden	Volwassen, uitstroom uit KDO	Tussenvorm, max 1,5 jaar	Leger des Heils
Noordermaat 18 wooneenheden 1 kantoor	Volwassenen	Deels tussenvorm, enkele omklapwoningen	Cosis en Leger des Heils
GGZ -terrein Assen 12 woningen	Uitstroom klinische GGZ(9) en forensische GGZ (3)	Tussenvorm 1,5 jaar	GGZ voor ambulante behandeling, WMO voorzieningen voor wonen e.a.
Locatie Havenkwartier	5 containerwoningen	Tussenvorm of eindwoning	Leger des Heils en WerkPro

Bijlage 3: Onderzoeksrapport Breuer Intraval